

RÈN LUYỆN KỸ NĂNG DẠY HỌC TOÁN CHO SINH VIÊN NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC THÔNG QUA TRƯỜNG THỰC HÀNH THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC THỰC HIỆN

ThS. LÊ THỊ TUYẾT TRINH

Năng lực (NL) là sự tổng hợp những thuộc tính của cá nhân con người, đáp ứng các yêu cầu của hoạt động và đảm bảo cho hoạt động đạt được kết quả cao. Giữa kiến thức và NL có mối quan hệ chặt chẽ, tác động tương hỗ lẫn nhau. Cấu trúc của NL thực hiện là tổ hợp nhiều kỹ năng (KN) tiến hành những hoạt động thành phần. Trong quá trình đào tạo giáo viên (GV) tiểu học ở các trường đại học, việc hình thành và phát triển NL thực hiện cho sinh viên (SV) thông qua môi trường thực tiễn ở trường thực hành nhằm rèn luyện KN dạy học nói chung và KN dạy học toán nói riêng.

1. Vai trò của KN dạy học toán trong việc tiếp cận NL thực hiện của SV ngành Giáo dục tiểu học (GDTH)

Tiếp cận NL thực hiện đối với SV ngành GDTH là định hướng đào tạo GV có những NL theo chuẩn nghề nghiệp đã được quy định ở cấp tiểu học. Trong đó, cần hình thành cho SV những NL liên quan đến quá trình dạy học toán ở tiểu học như: NL chẩn đoán; NL thiết kế kế hoạch giảng dạy; NL tổ chức thực hiện kế hoạch dạy học theo định hướng đổi mới phương pháp dạy học (PPDH); NL giám sát, đánh giá kết quả dạy học; NL giải quyết những vấn đề nảy sinh trong thực tiễn; NL tự học, tự nghiên cứu để nâng cao trình độ; NL tiếp thu công nghệ mới trong quá trình dạy học toán.

KN dạy học theo NL thực hiện của GV tiểu học là khả năng vận dụng các tri thức về chuyên môn, nghiệp vụ của GV vào giảng dạy nhằm trang bị tri thức khoa học, phát triển trí tuệ và hình thành thế giới quan, phẩm chất đạo đức cho HS. Để hình thành NL sư phạm nói chung và các KN dạy học nói riêng cho SV, cần thông qua các hoạt động đào tạo như rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên, thực tập sư phạm và nhiều hoạt động bổ trợ khác.

Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận SV chưa nhận thức rõ tầm quan trọng và vai trò của việc rèn luyện KN dạy học toán chính là thành phần chủ yếu để hình

thành NL sư phạm theo chuẩn nghề nghiệp của GV. Các biện pháp rèn luyện KN dạy học toán cho SV ở các trường đại học còn hạn chế, quá trình tổ chức chưa có hệ thống và nội dung chưa thực sự tiếp cận NL thực hiện cho SV. Do đó, việc hình thành NL nghề nghiệp trong quá trình đào tạo SV ngành GDTH chưa đạt kết quả cao như mong đợi.

Từ những kết quả nghiên cứu tâm lý học và giáo dục học cho thấy: kiến thức, KN, thái độ của người học được hình thành và phát triển qua hoạt động và bằng hoạt động. Vì vậy, để hình thành KN dạy học toán cho SV ngành GDTH theo hướng tiếp cận NL thực hiện, một trong số những biện pháp hữu ích là cần tăng cường cho SV tham gia vào các hoạt động sư phạm ở trường thực hành thuộc các trường sư phạm.

2. Quy trình rèn luyện KN dạy học toán cho SV ngành GDTH theo hướng tiếp cận NL thực hiện

Căn cứ vào đặc điểm tâm lý của SV, thực tiễn rèn luyện KN dạy học trong công tác đào tạo SV ngành GDTH ở các trường đại học và yêu cầu của công tác đổi mới PPDH môn Toán ở các trường tiểu học hiện nay, chúng tôi đề xuất quy trình tổ chức rèn luyện KN dạy học toán cho SV ngành GDTH theo hướng tiếp cận NL thực hiện gồm các bước sau:

1) **Tổ chức khảo sát thực trạng KN dạy học toán của SV trước khi tổ chức rèn luyện.** Để tiến hành khảo sát, đánh giá KN dạy học toán tiềm ẩn đã có trong NL sư phạm của SV, chúng ta có thể thực hiện theo các bước: - *Bước 1:* Xây dựng hệ thống câu hỏi trên phiếu khảo sát, phản ánh từng nội dung cần rèn luyện trong một học kỳ phù hợp với chương trình môn học và chuẩn nghề nghiệp của GV tiểu học; - *Bước 2:* Phát phiếu khảo sát cho mỗi SV, lấy ý kiến thực tế của SV, tập hợp số liệu và thống kê; - *Bước 3:* Tổ chức các buổi semina, cho SV thảo luận về một số nội dung quan trọng trong học kỳ tới, đưa ra một số tình huống có vấn đề phù hợp với nội dung và yêu cầu

* Khoa Giáo dục tiểu học, Trường Đại học Đồng Tháp

SV giải quyết vấn đề; - *Bước 4*: Căn cứ theo phiếu khảo sát, tiến hành lập kế hoạch rèn luyện chi tiết trong học kì tới phù hợp khả năng của SV để phát huy sự chủ động, sáng tạo của các em trong học tập; - *Bước 5*: Tiến hành rèn luyện như kế hoạch đặt ra.

2) Trang bị những tri thức về lí luận và PPDH môn Toán ở tiểu học cho SV, chẳng hạn như: - Đại cương về PPDH môn *Toán* với tư cách vừa là lĩnh vực nghiên cứu, vừa là một môn học trong quá trình đào tạo GV tiểu học; - Mục tiêu, nội dung, các nguyên tắc và PPDH môn *Toán*. Đặc biệt, GV phải nắm vững nội dung, chương trình và sách giáo khoa môn *Toán* ở tiểu học qua các giai đoạn cải cách; - Lập kế hoạch dạy học, chuẩn bị và tiến hành từng tiết giảng dạy trên lớp; - Sử dụng những yếu tố lịch sử phục vụ quá trình dạy học.

3) Trang bị cho SV những KN dạy học cơ bản. SV ngành GDTH cần được rèn luyện những KN dạy học cơ bản sau:

- *KN khai thác chương trình, sách giáo khoa, sách GV và các tài liệu tham khảo*, trong đó đặc biệt chú trọng KN khai thác sách giáo khoa theo các bước: + Đọc kĩ sách giáo khoa; + Xác định các kiến thức cơ bản, trọng tâm và những kiến thức có liên quan đến bài dạy; + Liên hệ với thực tế; + Tìm hiểu cách trình bày của sách giáo khoa; + Hướng dẫn HS cách tìm hiểu sách giáo khoa.

- *KN tìm hiểu đối tượng HS tiểu học để xác định khả năng đáp ứng các nhiệm vụ nhận thức*. GV có thể yêu cầu SV thảo luận và trả lời các câu hỏi như: Đối tượng cần truyền đạt tri thức mới là những HS như thế nào? Hãy xác định những kiến thức, KN mà HS đã có và cần có? Hãy dự kiến những khó khăn, tình huống có thể nảy sinh và các phương án giải quyết? Lựa chọn phương pháp, hình thức, phương tiện dạy học và phương thức đánh giá nào thích hợp để giúp HS học tập tích cực, chủ động và sáng tạo?

- *KN lập kế hoạch dạy học, chuẩn bị bài soạn cho từng tiết dạy*. Giảng viên cần hướng dẫn và luyện tập thường xuyên cho SV các kế hoạch dạy học như: soạn giáo án lí thuyết; soạn giáo án luyện tập; tổng kết chương.

- *KN thực hiện kiểm tra đánh giá kết quả học tập môn Toán cho HS*. Đây là một khâu quan trọng phải được chuẩn bị ngay từ khi lập kế hoạch dạy học và được quan tâm trong suốt thời gian tổ chức dạy học toán ở tiểu học. Do đó, SV cần có những KN thành phần như: KN đánh giá chính xác, công bằng kết quả học tập của HS, giúp HS chủ động điều chỉnh cách học; KN tự đánh giá kết quả dạy học và điều chỉnh

PPDH cho phù hợp; KN tư duy sáng tạo, biết phát hiện sự chuyển biến thái độ, xu hướng, hành vi của HS trước những vấn đề nảy sinh trong cuộc sống.

- *KN tiến hành các hoạt động ngoại khóa, bồi dưỡng HS giỏi, giúp đỡ HS yếu kém*. Để nâng cao hiệu quả dạy học môn Toán, GV cần nâng cao chất lượng giảng dạy nội khóa và thường xuyên tổ chức hoạt động ngoại khóa của môn học. Hoạt động ngoại khóa là một hình thức giáo dục gắn liền giữa quá trình giáo dục của nhà trường với việc giáo dục của xã hội, gia đình, giữa quá trình học tập trong nhà trường và các hoạt động thực tiễn.

3) Rèn luyện KN dạy học toán cho SV thông qua trường thực hành thuộc trường đại học sư phạm. Quá trình dạy học nói chung, dạy học toán cho HS tiểu học nói riêng thường xuyên thực hiện việc giao tiếp giữa GV và HS. Nếu GV tổ chức tốt các hoạt động giao tiếp với HS thì hiệu quả giáo dục và dạy học sẽ đạt kết quả cao. Vì vậy, trong quá trình đào tạo SV ngành GDTH, việc cho SV được thực tập tại các trường thực hành thuộc các trường đại học sư phạm là rất cần thiết, tạo môi trường thuận lợi cho SV rèn luyện các kĩ năng dạy học. Trong đó, cần coi trọng về phương pháp giảng dạy của GV và phương pháp học tập của HS. Đồng thời, rèn luyện các KN sử dụng công nghệ thông tin vào đổi mới PPDH toán theo hướng phát huy tính tích cực, sáng tạo của HS. Qua các buổi dự giờ ở trường thực hành, tổ chức cho SV tự đánh giá về việc rèn luyện KN dạy học toán của bản thân mình. □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Bá Kim. **Phương pháp dạy học môn Toán**. NXB Đại học sư phạm, H. 2004.
2. Đào Tam - Trần Trung. **Tổ chức hoạt động nhận thức trong dạy học môn Toán ở trường phổ thông**. NXB Đại học sư phạm, H. 2010.
3. Nguyễn Cảnh Toàn. **Học và dạy cách học**. NXB Đại học sư phạm, H. 2002.
4. Trần Anh Tuấn. **Xây dựng quy trình tập luyện hình thành các kĩ năng giảng dạy cơ bản trong các hình thức thực hành, thực tập sư phạm**. Luận án tiến sĩ Giáo dục học, Trường Đại học sư phạm, 1996.

SUMMARY

The structure of the implementation capacity is a combination of skills to the active components in contact with each other. This paper presents the role of teaching math skills for students of primary education and referral process through practical environmental training of school practice approaches implementation capacity.